

УДК 371.3:575.2:043.3

ЭКОНОМИКА АДИСТИКТЕРДИН ОКУУ ПРОЦЕССИНДЕ КЕСИПТИК
ПРОГРАММАЛЫК ПАКЕТТЕРДИ КОЛДОНУУНУН ПЕДАГОГИКАЛЫК
АСПЕКТТЕРИ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ
ПРОГРАММНЫХ ПАКЕТОВ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ ЭКОНОМИЧЕСКИХ
СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ
PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE USE OF PROFESSIONAL SOFTWARE PACKAGES IN
THE EDUCATIONAL PROCESS OF ECONOMIC SPECIALTIES

Субанов Б.А. – старший преподаватель, ТИПФ ЖАГУ,
г.Таш-Кумыр Кыргызстан
bekjan1980@mail.ru

Аннотация: Макалада жогорку окуу жайлардын экономика адистиктеринин окуу процессинде колдонулуучу кесиптик программалык пакеттер, педагогикалык аспекттери, билим берүүдө маалыматтык технологияларды пайдалануу маселелери каралган.

Аннотация: В этой статье рассматриваются применения профессиональных программных пакетов в учебном процессе экономических специальностей и их педагогические аспекты, использование информационных технологий в образовании.

Annotation: This article deals with the use of professional software packages in the educational process of economic specialties and their pedagogical aspects, the use of information technologies in education.

Ачык сөздөр: Программалык камсыздоо, маалыматтык технологиялар, кесиптик программалык пакеттер

Ключевые слова: Программное обеспечение, информационные технологии, профессиональные программные пакеты

Key words: Software, information technology, professional software packages

Жогорку билим берүүнүн максаты болуп терең кесиптик билимге ээ болгон, заманбап социалдык-экономикалык мамилелердин шарттарында өз ишмердигин дайыма өркүндөтүүгө жөндөмдүү адистерди даярдоо болуп эсептелет.

Кесиптик багыттагы программалык продуктыларынын жогорку экономикалык билим берүүдөгү педагогикалык аспекттери жөнүндө сөз кылуу менен, педагогиканын айрым негизги терминдерин эске түшүрөлү.

Педагогикалык ишмердик - окуучунун инсандык, интеллектуалдык жана ишмердиктик өнүгүүсүнө багытталган, бир эле учурда өзүн өнүктүрүүнүн жана өзүн өркүндөтүүнүн негизи катары чыккан – мугалимдин окуучуга болгон тарбиялоочу жана окутуучу таасири.

Тарбиялоо – адамдын аң сезимине жана жүрүш-турушуна аны коомдук турмушка жана эмгекке даярдоо үчүн зарыл болгон шарттарды камсыз кылуучу белгилүү бир көрсөтмөлөрдү, түшүнүктөрдү, принциптерди, баалуулук багыттамааларды калыптандыруу максатында план ченемдүү жана максаттуу багытталган таасир берүү.

Окутуу – билимдерди жана ишмердиктин ыкмаларын, билүүлөрдү жана көндүмдөрдү калыптандыруу максатында адамдын аң сезимине жана жүрүш-турушуна план ченемдүү жана максаттуу багытталган таасир берүү, окутулуп жаткандардын окуу ишмердигин уюштуруу жана башкаруу, окутулуп жаткандардын интеллектуалдык өнүгүүсүнө жана окуу, таанып-билүү активдүүлүгүнө таасир берүү.

Бардык адистиктер үчүн мамлекеттик билим берүүнүн стандартында милдеттүү түрдө маалыматтык технологияларга ээ болууга талаптар орун алган. Мамлекеттик билим берүүнүн стандартына ылайык “Экономика” багыты үчүн анда мындай деген көрсөтмө берилген: “Маалыматтык технологияларды пайдалануу үчүн адис маалыматтарды иштетүүнүн системаларынын экиден кем эмес түрүн: автономдуу микрокомпьютердик системаны жана көпчүлүк пайдалануучу локалдык тармактык системаны; ошондой эле минимум катары бир бухгалтердик (эсептик) программаны, финансылык пландаштыруунун программасын пайдаланууну билүүсү керек” [1].

Технологиянын салттуу методиканы алмаштырууга келиши сөзсүз түрдө окутуу процессинин эффективдүүлүгүн жогорулатууга көмөкчү болот. Технология педагогикалык процесске сапаттык өзгөрүүлөрдү киргизет, бирок бул технологияны колдонуу менен окутуу мыкты, эффективдүүрөөк, сапаттуураак дегенди кепилдебейт. Анткени технологиялар эскирген же билим берүүнүн бир эле компонентин өнүктүрүүгө багытталган дагы болушу мүмкүн.

Инсандык багытталган технологиялардын көңүлүнүн борборунда – өзүнүн мүмкүнчүлүктөрүн максималдуу ишке ашырууга (өзүн-өзү актуалдаштырууга) умтулган уникалдуу бүтүндүү инсан, ал жаңы тажрыйбаны кабыл алуу үчүн ачык, ар кандай турмуштук кырдаалдарда аң сезимдүү жана жоопкерчиликтүү тандоого жөндөмдүү. Максаттардын өзүнө тиешелүү өзгөчөлүгү анын инсандын касиеттерине багытталгандыгында, анын табигый жөндөмдүүлүктөрүнө ылайык калыптануусу, өнүгүүсү. Окутуунун процессиндеги окуучунун активдүүлүгүнүн принциби дидактикада негизгилердин бири болуп эсептелинет. Муну менен билимдерди жана ыктарды өздөштүрүүгө аң сезимдүү муктаждык, натыйжалуулугу жана социалдык ченемдерге шайкештиги мененмотивациянын жогорку деңгээлине алып келүүчү ишмердиктин сапаты туюнтулат.

Жогорку окуу жайынын бүтүрүүчүсү жөн эле компьютердик билимге ээ болбостон, ал бардыгынан мурда, өзүнүн алдында турган кесиптик милдеттерди компьютердик технологияларды эффективдүү пайдалануу менен чече билүүсү керек [2].

Маалыматтык-коммуникативдик технологияларды пайдаланып окутуунун методикасынын негизги принциптери төмөнкүлөр:

- окутуунун милдеттүү түрдө бардык чечилип жаткан маселе келечектеги кесиптин кайсы-бир тарабын чагылдырган болочок кесиптик ишмердиктин контекстинде жүргүзүлөт;

- окутуунун максаты- программа менен иштөөнүн ыкмаларын жөн эле өздөштүрүү эмес, кесиптик маселелерди тандалып алынган программанын жардамы менен чечүүнү үйрөтүү;

- окутуу системалык болуп эсептелинет жана бирдиктүү маалыматтык моделге таянат, мисалы, ишкананын маалыматтык агымдарынын чагылдыруусу болгон документ жүгүртүү иштерине;

- окутуу башка дисциплиналар менен өз ара аракетте тыгыз жүргүзүлөт;

- окутуу интенсивдүү, инсандык багыттуу жана негизинен студенттердин өз алдынча иштөөсүнө эсептелген болот;

- окутуу үчүн кесиптик программалык камсыздоону тандоодо ошол учурдагы программалардын актуалдуулугу, ошондой эле программалык камсыздоонун маалыматтык технологиялардын өнүгүүсүнүн заманбап деңгээлине шайкештиги жана анын келечектеги мүмкүн болгон өнүгүү тенденциясы эске алынат.

Азыркы учурда биздин республикадагы экономикалык эсеп чөйрөсүндө абдан зор популярдуулукка “1С:Ишкана 8.2” системасынын программалык продуктулары ээ болушкан, бул ушул программаларды окутуу процессинде кеңири колдонуусун шарттайт.

Функционалдуу колдонмо программалык продуктыларга окутууда, атап айтсак, аларга бухгалтердик программалар кирет, өзүнчө бухгалтердик эсепти жана өзүнчө программалык продукты менен иштөөнү үйрөнүүгө болот же тигил же бул бухгалтердик программаны пайдалануу менен дароо эле бухгалтердик эсепти үйрөнүүгө болот. Эки мамиле тең ишке ийгиликтүү ашырыла алат. Бирок окутуунун мындай мамилесинин максаттарын жана милдеттерин турмушка ашырууга жөндөмдүү окутуучу кадрлардын болушуна жана ошондой эле окуу-методикалык жана материалдык-техникалык камсыздоонун жоктугуна байланыштуу проблемалар пайда болот. Тилекке каршы, бухгалтердик эсептин окутуучуларынын көпчүлүк бөлүгү компьютерде иштөөнүн зарыл болгон көндүмдөрүнө ээ эмес жана ар кандай себептер менен буга кызыкчылыгы жок. Өз кезегинде, компьютердик технологиялар боюнча окутуучулары бухгалтердик эсепти анчалык жакшы билишпейт. Ушундан улам маалыматтык дисциплиналар жана бухгалтердик эсепти автоматташтыруу дисциплиналары боюнча квалификациялуу кадрлардын болушу боюнча проблемалар пайда болот.

Жогорку курстарда “Экономикадагы маалыматтык системалар”, “Эсепти жана отчеттуулукту компьютерлештирүү”, “Экономистин автоматташтырылган жумуш ордун түзүү” дисциплиналарын окутууда “1С:Ишкана 8.2.” автоматташтырылган системасын үйрөнүүгө зор көңүл бөлүү зарыл, ошонун аркасында биздин студенттер сабактарда компьютердик эсеп менен дагы, баштапкы документтерди толтуруу менен дагы таанышышат.

Окуу процессинде эки чоң топко бөлүүгө боло турган окуу-методикалык материалдарды пайдаланууга болот:

- окутуу процессин уюштуруу үчүн атайын иштелип чыккан программалык продуктылар.

- көп максаттуу пайдалануунун продуктылары.

Биринчи топко “1С” фирмасы тарабынан сунушталып жаткан программалык-методикалык комплекстерди киргизүүгө болот. Алар өзүнүн курамына методикалык материалдарды гана эмес, программалык продуктынын өзүн дагы камтышат. Бул комплекс экономикалык багыттагы адистерди даярдоого кандай колдонулса, ошондой эле квалификацияны жогорулатуу процессинде дагы пайдаланылышы мүмкүн. Экзаменди жүргүзүүнү автоматташтыруу үчүн тесттик программа бар, ал кыска убакыт ичинде окулган материалды өздөштүрүүнүн даражасын текшерүүгө мүмкүндүк берет.

Бул продукт “1С:Ишкана 8.2.” программалык продуктысы боюнча мультимедиялык үйрөтүүчү курс болуп эсептелинет. Аны бүтүндөй боюнча көрүүгө же андан өзүнчө үзүндүлөрдү тандап алууга болот. Аны пайдалануу окутуучунун жумушун жеңилдетет, анткени программа менен иштөөнүн процессинде пайда болгон суроолорго студенттер өз бетинче жооп таба алышат. Бул үйрөтүүчү курсту контакттык окутууда кандай болсо, аралыктан окутууда дагы ошондой эле колдонууга болот, бул экономикалык багыттагы адистерди окутуунун заманбап методикасын пайдаланууда программалык продуктылардын эффективдүүлүгүн камсыз кылат.

Педагогикалык технологиянын кайсы түрү болбосун Г.К. Селевконун пикири боюнча төмөнкү критерийлерге жооп бериши керек[3]:

- концептуалдуулук;
- системалуулук;
- башкарылуучулук;

- эффективдүүлүк
- кайра калыбына келүүчүлүк.

“1С” фирмасынын программалык-методикалык комплекстери толугу менен бул талаптарга жооп берет.

Мына ошентип, жогорку экономикалык билим берүүдө “1С: Ишкана 8.2” системасынын программалык продуктыларын колдонуунун педагогикалык аспектилерин болуп төмөнкүлөр эсептелинет [4]:

1. Инсандык мамиленин принциби. Анын маңызы окутулуп жаткан-дарды өзүн көрсөтүп, өзүн инсан катары ишке ашыра ала турган кырдаалдарга туш келтирүүдө жатат;

2. Аракеттердин системасын аракеттерди деталдуу баяндоодо, техно-логиялоонун максаттарына жетишүү боюнча акыл-эс жана практика-лык ишмердиктин алгоритмдерин пайдаланууда турган конкреттештирүү принциби;

3. Анын аркасында күтүлүп жаткан натыйжаны алуу максатында педагогдун аракеттеринин оптималдуулугуна жана үнөмдүүлүгүнө жетише турган функционалдык багытталыштын принциби.

Оптималдуу технологияларды түзүүнүн шарттары:

- анын максатын, мөөнөтүн, окутулуп жаткандардын категориясын, окутуунун мазмунун эске алуу менен окутуу процессин болжолдоо;
- теориянын жана практиканын, аны уюштуруунун принциптеринин негизинде окутуу процессинин өзүн конструкциялоо;
- окуучулардын жана окутуучулардын ишмердигин баалоонун ченемдик базасын пайдалануу.

Колдонулган адабияттардын тизмеси:

1. Гершунский, Б.С. Компьютеризация в сфере образования: проблемы и перспективы. - М.: Педагогика, 1987. - 264 с.
2. Башкаева, Э.Х. Формирование профессионально значимых качеств будущего инженера в процессе учебной деятельности: Дисс. канд. пед. наук Текст. /Э.Х. Башкаева. Карачаевск, 2002. - 167 с.
3. Селевко, Г.К. Педагогические технологии на основе информационно-коммуникационных средств [Текст] / Г.К. Селевко – М.: НИИ школьных технологий, 2004. – 224 с.
4. Оценко, И. Азбука программирования в 1С:Предприятие 8.2 [Текст]: /И.Оценко//. – Санкт-Петербург, 2013. – 272 с.